

HOISWERK

Afrikaans

Graad 5

Juf. Ilza van den Bergh

Pret met taal

A) Lydende vorm: (passive voice)

Voorbeeld: Ouma maak armbande. **Armbande...**

Antwoord: Armbande **word deur** Ouma **gemaak**.

1. Ouma maak 'n duif. 'n **Duif...**

---

2. Lindi knip die lappies. **Die lappies...**

---

3. Die winkelier koop die duif. **Die duif...**

---

4. Lindi en Ouma maak baie duiwe en diere. **Baie duiwe en diere...**

B) Meervoude: (plurals)

Voorbeeld: Ek sien een lappie.

Antwoord: Ek sien ses lappies.

1. een skêr - vyf _____

2. een duif - drie _____

3. een hand - twee _____

4. een armband - sewe _____

5. een vrug - vier _____

C) Hulpwerkwoorde: (helping verbs)

Voorbeeld: Ouma gaan stad toe. (**moet**)

Antwoord: Ouma **moet** stad toe gaan.

1. Lindi gee vir die duif mielies. (**wil**)

---

2. Ouma maak krale en armband. (**kan**)

---

3. Lindi en Ouma maak 'n duif. (**wil**)

---

4. Hulle ry met die trein stad toe. (**sal**)

---

5. Die winkelier koop hulle duif. (**wil**)

D) Voornaamwoorde: (*pronouns*)

Voorbeeld: (**Lindi en haar ouma**) woon in KwaZulu- Natal.

Antwoord: **Hulle** woon in KwaZulu-Natal.

haar	hy
hulle	sy

1. (**Lindi en die duif**) word maats.

---

2. Lindi gaan saam met (**Lindi se**) ouma stad toe.

---

3. (**Ouma**) help vir Lindi om 'n duif te maak.

---

4. Die winkelier hou van die duif. (**Die winkelier**) koop dit dadelik.

E) Versamelname: (*collective nouns*)

Voorbeeld: 'n _____ kuikens.

Antwoord: 'n **Broeisel** kuikens.

1. 'n _____ leeus.

2. 'n _____ bye.

3. 'n _____ visse.

swerm
skool
trop

Leer!! Trappe van vergelyking:

goed - beter - die beste

vinnig - vinniger - vinnigste

fluks - flukser - die flukste

mak - makker - die makste

lank - langer - die langste

lui - luier - die luiste

wild - wilder - die wildste

stadig - stadiger - die stadigste

hoof - hoër - die hoogste

Pret met taal

A) Trappe van vergelyking: (*degrees of comparison*)

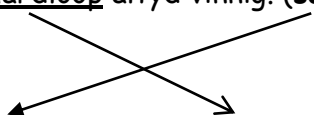
Voorbeeld: 'n Slak is baie (**stadig**) as 'n slang.

Antwoord: 'n Slak is baie **stadiger** as 'n slang.

1. 'n Kind is (**slim**) _____ as 'n aap as dit by somme kom.
2. 'n Kameelperd kan die (**hoog**) _____ blare aan 'n boom eet.
3. 'n Krokodil se tande is (**skerp**) _____ as 'n bok s'n.
4. 'n Uil sien (**goed**) _____ as ander voëls in die nag.
5. 'n Luiperd is groot, 'n kameelperd is (**groot**) _____ as 'n luiperd, maar 'n olifant is die (**groot**) _____ van die diere.
6. 'n Aap kan (**vinnig**) _____ boomklim as 'n mens.

B) Toekomende tyd: (*future tense*)

Voorbeeld: Jagluiperd hardloop altyd vinnig. (**sal**)

Antwoord: Jagluiperd **sal** altyd vinnig hardloop.

1. Haas bly altyd in 'n gat. (**sal**)

---

2. Slang sis en seil altyd. (**sal**)

---

3. Padda kwaak altyf. (**sal**)

---

4. Kameelperd rek altyd sy nek. (**sal**)

---

5. Die ape klim bome. Die ape **sal** _____.

6. Die kinders doen somme. Die kinders **sal** _____.

7. Die ape maak lawaai. Die ape **sal** _____.

8. Die kinders leer die alfabet. Die kinders **sal** _____.

9. Die kinders presteer op skool. Die kinders **sal** _____.

Leer!! Vergelykings: (*similes*)

→ So stil soos 'n muis.

→ So lig soos 'n veer.

→ So sterk soos 'n bees.

→ So siek soos 'n hond.

→ So soet soos stroop.

→ So regop soos 'n kers.

→ So vinnig soos blits.

→ So dood soos 'n mossie.

→ So oud soos die berge.

Pret met taal

A) Teenoorgesteldes: (opposites)

Voorbeeld: Die kos is **warm**.

Antwoord: Die kos is **koud**.

lekker	vol
baie	groot

1. Die pizza was nie **klein** nie, dit was _____.
2. Die pizza was nie **sleg** nie, dit was _____.
3. Die trollie was **leeg**, toe pak mevrou Bakkes dit _____ kos.
4. Sy het nie **min** goed gekoop nie, maar _____ goed.

B) Werkwoorde: (verbs)

Voorbeeld: Sy _____ op die bed.

Antwoord: Sy **spring** op die bed.

gee	koop
eet	bak ry

1. Mevrou Bakkes _____ 'n pizza.
2. Meneer Bakkes _____ die pizza op.
3. Mevrou Bakkes en Liefie _____ met 'n lorry supermark toe.
4. Hulle _____ baie kos by die supermark.
5. Meneer Van der Staal _____ vir hulle 'n groot mengbak en 'n groot pan.

Leer!! Koppeltekens: (hyphen)

- Waar 'n **letter** of 'n **syfer** met 'n naamwoord verbind word, kry die word 'n koppelteken.
bv. gr. 5-leerder, TV-stel
- Waar rigting deel van die pleknaam is, word die word met 'n koppelteken gespel.
bv. Paarl-Noord, Wes-Afrika.

Pret met taal

A) Koppeltekens: (hyphen)

Voorbeeld: DVD speler

Antwoord: DVD-speler

1. Suid Afrika = _____
2. gr. 5 boek = _____
3. Beaufort Wes = _____
4. B span = _____
5. Noord Kaap = _____
6. nege uur = _____

B) Voornaamwoorde: (pronouns)

Voorbeeld: Die seun dra _____ eie tas.

Antwoord: Die seun dra **sy** eie tas.

hy	sy	my	jou
joune	ons	sy	

1. My ma sê _____ hou daarvan om trein te ry.
2. My pa sê _____ hou daarvan om te vlieg.
3. Ek pak _____ eie tas.
4. Jy moet _____ eie tas dra. Die tas is mos _____.
5. Ons moet _____ kaartjies ook vroeg bespreek.

C) Korrekte vorm van woorde: (correct form of words)

Voorbeeld: Ek hou daarvan om na ver lande te (reis/rys).

Antwoord: reis

1. Die mense in China eet graag (reis/rys). _____
2. Ons pak (kleure/klere) in as ons met vakansie gaan. _____
3. Die man dra 'n hemp met helder (kleure/klere). _____
4. Dit is heerlik om ver met 'n trein na vreemde plekke te (reis/rys). _____

D) Intensiewe vorme: (intensive form)

Voorbeeld: Die rok is _____ (wit).

Antwoord: Die rok is **spierwit**.

peperduur	propvol	doodmoeg	silwerskoon	spotgoedkoop
loodswaar	dolleeg	blitsvinnig	kliphard	

1. Die vliegtuigkaartjies kos baie geld, dit is _____ (duur).
2. Al die mense het uit die bus geklim. Die bus is _____ (leeg).
3. Baie mense is oppad werk toe. Die trein is _____ (vol).
4. Almal kan bekostig om op die Shosholoza-trein te ry. Die kaartjies is _____ (goedkoop).
5. Na die lang reis is die passasiers _____ (moeg).
6. Die vliegtuig vlieg baie vinnig. Dit vlieg _____ (vinnig).
7. Die tasse is so vol gepak. Dit is _____ (vol).
8. Die nuwe trein is nog baie skoon. Dit is _____ (skoon).
9. Die skip se sirene blaas _____ (hard) sodat almal kan hoor.

Leer!! Byvoeglike naamwoorde: (adjectives)

BYVOEGLIKE NAAMWOORD (b.nw.)

'n B.nw. vertel my **meer** van die **selfstandige naamwoord**.

Marie eet 'n **rooi** appel.

Piet dra 'n **blou** hemp.

Flash Learn

Pret met taal

A) Byvoeglike naamwoorde: (adjectives)

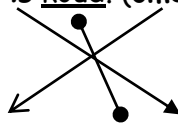
Voorbeeld: In Amerika eet hulle (**Amerika**) hamburgers.

Antwoord: In Amerika eet hulle **Amerikaanse** hamburgers.

1. In Frankryk eet jy (**Frankryk**) _____ brood.
2. In Egipte eet hy (**Egipte**) _____ dadels.
3. In Griekeland eet jy (**Griekeland**) _____ slaai.
4. In Indië eet jy (**Indië**) _____ kerrie.
5. In China eet jy (**China**) _____ rys.
6. In Engeland drink jy (**Engeland**) _____ tee.

B) Voegwoorde: (conjunctions)

Voorbeeld: Zoey bly binne. Dit is koud. (**omdat**)

Antwoord: Zoey bly binne, **omdat** dit koud is.

1. Hy stap. Die fiets se wiel is pap. (**omdat**)
_____
2. Sy staan by die toonbank. Sy koop 'n kaartjie. (**omdat**)
_____
3. Die mense klim op die trein. Die trein gaan nou vertrek. (**omdat**)
_____

Pret met taal

A) Byvoeglike naamwoorde - verbuiging: (adjectives)

Voorbeeld: Ek eet (grof) brood.

Antwoord: Ek eet **growwe** brood. (die f word **ww**)

gesonde	koue	nuwe
snaakse	goeie	

- Ma maak 'n (nuut) _____ resep.
- My sussie trek 'n (snaaks) _____ gesig.
- Dit is goed om (gesond) _____ kos te eet.
- Dit is 'n (goed) _____ gewoonte om vrugte te eet.
- Ek drink elke dag 'n glas (koud) _____ water.

B) Bevelsinne: (imperatives)

Voorbeeld: _____ die tamaties op!

Antwoord: **Sit** die tamaties op!

- _____ die slaaiblaar af!
- _____ die brood met botter!
- _____ die tamatieskywe op die blaarslaai!
- _____ sout en peper oor!
- _____ die toebroodjie deur!
- _____ die toebroodjie op 'n bord!

gooi	bedien
sit	spoel
sny	smeer

Leer!! Verlede tyd, Teenwoordige tyd en Toekomende tyd: (past tense, present tense, future tense)

Tyd (Tenses)

There is only 3 tenses in Afrikaans
Past, Present, Future

Ons lees tyd.
maar ons praat ook in tyd...

Tydsgleuwe / Tydsforme

Afrikaans het **3 tydsgleuwe**:

Past	Present	Future
<p>Verlede Dit was.</p> <p>Wonderwoef het 'n been geëet.</p> <p>gesegde het geëet</p> <p>Gister Toe</p>	<p>Hede Teenswoordige tyd Dit is NOU.</p> <p>Wonderwoef eet 'n been.</p> <p>gesegde eet</p> <p>aktiewe werkwoord</p> <p>Vandag Nou</p>	<p>Toekomstige Toekomende tyd Dit kom nog.</p> <p>Wonderwoef sal 'n been eet.</p> <p>gesegde sal eet</p> <p>More Dan</p>

A) Teenwoordige tyd: (*present tense*)

Voorbeeld: Ek **het** elke dag **geoefen**.

Antwoord: Ek **oefen** elke dag.

1. Ek **het** my eerste pretrit **gewen!**

---

2. Ek **het** vir die pretrit in **geskryf**.

---

3. My pa **het** vir my 'n fiets **gekoop**.

---

4. Die deelnemers **het** weg **gespring**.

B) Verlede tyd: (*past tense*)

Voorbeeld: Ek **skryf** 'n sin.

Antwoord: Ek **het** 'n sin **geskryf**.

1. Ek **sien** 'n hond.

---

2. Ek **kyk** 'n fliék.

---

3. Ek **skryf** 'n boek.

---

4. Ek **praat** met haar.

C) Toekomende tyd: (*future tense*)

Voorbeeld: My pa **koop** vir my 'n fiets. (**sal**)

Antwoord: My pa **sal** vir my 'n fiets **koop**.

1. Ek **sien** 'n hond. (**sal**)

---

2. Ek **kyk** 'n fliék. (**sal**)

---

3. Ek **skryf** 'n boek. (**sal**)

---

4. Ek **praat** met haar. (**sal**)

Spelling:

Afrikaans	Engels
1. wêreld	
2. supermark	
3. lorrie	
4. meel	
5. mengbak	
6. trollie	
7. deeg	
8. fabriek	
9. oond	
10. roer	
11. klits	
12. uie	
13. rasper	
14. skoon	
15. koud	
16. baie	
17. aksies	
18. tradisioneel	
19. vervoer	
20. tydrooster	
21. trein	
22. passasiërs	
23. lokomotief	
24. bagasie	
25. stasie	
26. betekenis	
27. poskaart	
28. woestyn	
29. verskil	
30. leidrade	